

การลดปริมาณขยะทะเลในแหล่งกำเนิดทางทะเล

เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยั้งที่เรือ และเรือประมงจะต้องนำขยะและอุปกรณ์ในการดำเนินการของตนกลับขึ้นชายฝั่ง แทนที่จะทิ้งขยะและอุปกรณ์เหล่านั้นลงในทะเลอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล การปรับปรุงระเบียบและวิธีการในการจัดการขยะบริเวณท่าเรือ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับขยะ และโครงสร้างการฟื้นคืนต้นทุนที่โปร่งใส รวมถึงข้อมูลและการฝึกอบรมสามารถสร้างความแตกต่างในการลดขยะทะเลจากแหล่งกำเนิดทางทะเลได้

ชุมชนประมงเองก็มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง บ่อยครั้งชาวประมงเก็บขยะพลาสติกได้ขณะออกเรือปฏิบัติหน้าที่ในทะเล แนวทางการประมงเพื่อเก็บขยะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ชุมชนประมงเก็บรวบรวมและนำขยะขึ้นมาทิ้งบนเรือผ่านแรงจูงใจ การมีความเชื่อมโยงกับผู้ไร้ขีดเคิล และการให้ข้อมูลว่าด้วยการอนุรักษ์ทะเล

“โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล” ได้ร่วมงานกับภาคีที่หลากหลายในการกำหนดและระบุแนวปฏิบัติที่ดี และการค้นหาคำตอบใหม่ ๆ สำหรับประเทศไทย

โครงการนำร่องในประเทศไทย

การจัดการของเสียจากเรือ

โครงการนำร่องพัฒนาระบบการจัดการของเสียจากเรือแบบออนไลน์ เพื่อปรับปรุงระบบการจัดการของเสียที่ท่าเรือกรุงเทพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และก้าวไปสู่การพัฒนาระบบแจ้งและการจัดการของเสีย รวมไปถึงการศึกษาค่าภาระการจัดเก็บขยะให้ครอบคลุมทั้งระบบ เพื่อช่วยลดการทิ้งขยะลงทะเลอย่างผิดกฎหมาย

ดำเนินโครงการโดย: สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

ข้อมูลเพิ่มเติม

จัดพิมพ์โดย:

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

สำนักงานจดทะเบียนอยู่ที่

Bonn and Eschborn ประเทศเยอรมนี

www.giz.de

www.thai-german-cooperation.info/en_US/

โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล

ในความดูแลของ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.)

เลขที่ 92 ซอยพหลโยธิน พหลโยธิน 7 พญาไท กรุงเทพฯ 10400 ประเทศไทย

บรรณาธิการ:

Lena Kampe ผู้เชี่ยวชาญหลัก lena.kampe@giz.de

อิมพร อาจบุตร ที่ปรึกษาอาวุโส imporn.ardbutra@giz.de

ภาพถ่ายโดย:

หน้า 2: GIZ/Guenther Wehenpohl, GIZ/Pascal Renaud

รูปอื่นๆ: GIZ/Lena Kampe

ณ วันที่: กรุงเทพมหานคร เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564

สิ่งพิมพ์นี้ได้รับการจัดพิมพ์โดย “โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล” เนื้อหาของสิ่งพิมพ์นี้อยู่ในความดูแลของ GIZ และ Expertise France ซึ่งไม่เป็นการสะท้อนมุมมองของสหภาพยุโรป (EU) และ กระทรวงเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (BMZ)

การลดและการจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทย

เหตุใดเราจึงต้องคิดทบทวนการใช้พลาสติก (Rethink Plastics)

ขยะทะเลเป็นปัญหาระดับโลกที่ทวีความเสียหายมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อระบบนิเวศทางทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ สุขภาพของมนุษย์ และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการประมงและการท่องเที่ยว พลาสติก เช่น พลาสติกบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดขยะปริมาณมากในท้องทะเล

“โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล (Rethinking plastics – circular economy solutions to marine litter)” ดำเนินการร่วมกับภาคีของโครงการเพื่อก่อให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับพลาสติกในเจ็ดประเทศทั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกในทะเลและขยะทะเลอื่น ๆ เนื่องจากภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน วิธีการใช้และการจัดการทรัพยากรจะมีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้นโดยเป็นไปตามหลักการของการลดการใช้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการรีไซเคิล (Reduce, Reuse, Recycle)

“โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล (Rethinking Plastics)” เป็นโครงการภายใต้การสนับสนุนด้านงบประมาณของสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) และกระทรวงเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (BMZ) และมีการดำเนินโครงการโดยองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) และหน่วยงาน Expertise France (EF) ระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565 สำหรับประเทศไทย โครงการฯ ดำเนินการร่วมกับ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.)

ความพยายามร่วมกันเพื่อลดการใช้พลาสติกในประเทศไทย

ประเทศไทย ตระหนักถึงมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ได้ริเริ่มมอบหมายให้พัฒนาแนวทางใหม่ ๆ สำหรับการจัดการขยะพลาสติก โดยความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้จัดทำ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2573 มุ่งเน้นการลดขยะพลาสติกจากแหล่งกำเนิด รวมถึงมาตรการเพื่อการลดขยะพลาสติก ในระหว่างและหลังการบริโภคด้วย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2565

ในระดับภูมิภาค ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อให้มีการจัดทำกรอบปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยขยะทะเล (ASEAN Framework of Action on Marine Debris) ในระหว่างการดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน ในพ.ศ. 2562

การดำเนินกิจกรรมภายใต้

“โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล” เป็นการสนับสนุนประเทศไทยในการดำเนินการตามพันธกรณีของตนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

แรงบันดาลใจ การสนทนาแลกเปลี่ยน และการเรียนรู้ร่วมกัน

การสนทนาแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้จากประสบการณ์และตัวอย่างเป็นหัวใจสำคัญของ “โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล” และเป็นการยกระดับการแลกเปลี่ยนเชิงนโยบายว่าด้วยแนวทางด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและการจัดการขยะพลาสติก ระหว่างสหภาพยุโรป ประเทศไทย และประเทศผู้ดำเนินโครงการอื่น ๆ ได้แก่ ประเทศจีน อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และเวียดนาม

โครงการนี้เป็นการให้คำแนะนำแก่ภาคีทางการเมือง เป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และสนับสนุนโครงการนำร่องเพื่อทดสอบแนวทางใหม่ ๆ หรือขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการจัดการขยะพลาสติก การบริโภค การผลิตพลาสติก และการลดการทิ้งขยะจากแหล่งกำเนิดทางทะเล ขณะนี้มีมากกว่า 20 โครงการนำร่องที่ดำเนินการอยู่ในห้าประเทศ ซึ่งมีประเทศไทยเป็นหนึ่งในนั้นด้วย

ทางโครงการมีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการและการประชุมสัมมนา การจัดประชุมผ่าน Webinar หลักสูตรการฝึกอบรม และการถ่ายทอดการปฏิบัติที่ดีและการแลกเปลี่ยนทางนโยบาย นอกเหนือจากนั้น โครงการเพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่

การบริโภคและการผลิตพลาสติกอย่างยั่งยืน

การผลิตและหลีกเลี่ยงการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เช่น ถ้วยเครื่องดื่ม ถังและหลอดพลาสติก สามารถเป็นส่วนสำคัญในการลดขยะพลาสติกได้ ตัวอย่างเช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในลักษณะที่มีการใช้บรรจุภัณฑ์น้อยลง หรือสามารถที่จะนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือรีไซเคิลได้ นอกจากนี้ การคิดค้นทางเลือกให้ผลิตภัณฑ์สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือย่อยสลายได้ก็เป็นภารกิจหนึ่งสำหรับภาคธุรกิจและผู้บริโภคเช่นกัน

“โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล” สนับสนุน คพ. ในการดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือ (MoU) ระหว่าง ทส. และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจากบริการส่งอาหาร ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการระบาดของโควิด-19 ทั้งนี้ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 คพ. ร่วมกับโครงการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจากการบริการส่งอาหารและซื้อกลับบ้าน” เพื่อการกำหนดความต้องการและการดำเนินงานในขั้นต่อไป

โครงการนำร่องในประเทศไทย

การลดขยะพลาสติกในจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต ในฐานะที่เป็นเกาะขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายที่จะลดและจัดการปริมาณขยะพลาสติกในภาคธุรกิจและครัวเรือนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการใช้วัสดุทางเลือกแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวในภาคบริการส่งอาหารและภาคการท่องเที่ยว

ดำเนินโครงการโดย: มูลนิธิเพื่อสิ่งแวดล้อมภูเก็ต ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

การปรับปรุงการจัดการขยะพลาสติก

หากขยะพลาสติกไม่ได้รับการกำจัด เก็บรวบรวม คัดแยก แปรรูป และรีไซเคิลอย่างเหมาะสม ขยะเหล่านี้อาจรั่วไหลสู่สิ่งแวดล้อมไปยังมหาสมุทรผ่านแม่น้ำและเส้นทางน้ำอื่น ๆ ได้ ในกรณีเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องมีระบบและการปฏิบัติการใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการจัดการขยะพลาสติกให้ดียิ่งขึ้น

“โครงการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเล” สนับสนุนการสนทนาแลกเปลี่ยนและการพัฒนาเชิงนโยบาย ตัวอย่างเช่น โครงการได้ให้ข้อมูลและการแลกเปลี่ยนเรื่องหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility หรือ EPR) และการมีส่วนร่วมของผู้เก็บขยะนอกระบบ

EPR เป็นแนวทางซึ่งตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า ใครก็ตามที่นำบรรจุภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์เข้ามาในตลาดในประเทศ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งบรรจุภัณฑ์นั้น ๆ จนกว่าจะสิ้นสุดวงจรชีวิตของบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว รวมถึงระยะเวลาหลังจากที่มีการกำจัดบรรจุภัณฑ์นั้นด้วย

โครงการนำร่องในประเทศไทย

หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับเกาะ

เกาะลันเต จันทบุรี มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพของทั้งสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีทะเลมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพะยูน เพื่อให้เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลเอาไว้ โครงการนำร่องได้ร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นและภาคการท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดขยะพลาสติก และให้มีการจัดการขยะพลาสติกให้ดียิ่งขึ้น

ดำเนินโครงการโดย: องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

ครัวเรือนที่เหมาะสมกับการรีไซเคิล

ชุมชนท้องถิ่น โรงเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่คุณค่าของพลาสติกในจังหวัดระยอง ได้มีส่วนร่วมในการคัดแยกและเก็บรวบรวมขยะพลาสติกให้ดียิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อการยกระดับอัตราการรีไซเคิล และลดการรั่วไหลของพลาสติกสู่มหาสมุทร

ดำเนินโครงการโดย: คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

